

התחדשות וגאולה בקידוש לבנה על הברכה ופשרה

"פעם אחת בחודש" - וכמה סימני שאלה

ברכת הלבנה הנאמרת כל חודש נראית לנו לפעמים כאוסף של מנהגים שונים ומשונים, שאין להם אח ורע בשום מקום בהלכה. רוב הציבור אינו מבין את משמעות הדברים ותוקפם, אולם הגמרא (סנהדרין מב,א) אומרת, שמצוה זו מסוגלת להיות המצוה היחידה של היהדות! לאמור, היא טומנת בחובה כל מה שצריך היהודי כדי להתקרב לה'. "תנא דבי רבי שמעאל: אלמלי לא זכו ישראל אלא להקביל פני אביהם שבשמיים כל חודש וחודש (פעם אחת בחודש) - דיים. אמר אביי: הלכך נימרינהו מעומד". מפרש רש"י: "דיים" - אילו לא זכו למצוה אחרת אלא לזו, שמקבלין פני שכינה פעם אחת בחודש (דיים)".

מהו המסר של קידוש לבנה העושה אותו כל כך ייחודי?
לברכה של קידוש לבנה לא מצינו חבר. אין עוד מאור אחד שאנו מברכים עליו באופן פרטי, וודאי לא באריכות כזו. גם ברכת החמה, שאנו מברכים פעם בכ"ח שנים, היא ברכה פשוטה וקצרה: "בא"י אמ"ה עושה מעשה בראשית". מהו אפוא פירוש הנוסח הארוך של ברכת הלבנה?

קשים הם גם מנהגי ברכת הלבנה ונוסחה¹. השמחה והריקודים הנהוגים בקידוש הלבנה התפרשו כדוגמת שמחת הנישואין, ויש לתמוה, מה הקשר בין ברכת הלבנה לשמחת נישואין? וכן, למה מברכים דוקא במוצאי שבת? ולמה דוקא בקבוצה של אנשים, ויש מקפידים אפילו על מניין?

כאמור, גם המשפטים, שאומרים אחרי הברכה, נראים יוצאי דופן. "ברוך יוצרך ברוך עושך ברוך קונך ברוך בוראך", כביכול, מדברים אל הלבנה. ואז, ריקוד. מלבד שמחת תורה, כאן אולי המקום היחידי שמוצאים ריקוד בזמן תפילה וברכה. גם מה שאומרים בזמן הריקוד נראה מאד מוזר: "כשם שאני רוקד כנגדך, ואיני יכול לנגוע בך - כך לא יוכלו כל אויבי לנגוע בי לרעה". אחר כך מצטטים פסוק משירת הים, שהקשרו לעיסוקינו מעורפל ביותר: "תפול עליהם אימתה ופחד, בגדול זרועך ידמו כאבן". ולא עוד, אלא קוראים את הפסוק ישר והפוך!?

והנה מכריזים משפט מפורסם: "דוד מלך ישראל חי וקיים". זהו המקום היחידי שאומרים נוסח זה. מה קשרו לכאן?
"שלום עליכם, עליכם שלום; שלום עליכם, עליכם שלום!" איפה מצינו כזה דבר? וגם הסיום: "סימן טוב ומזל טוב יהא לנו ולכל ישראל, אמן!" איך זה השתרבב לכאן? (יתר הנוסח הוא הוספות מאוחרות, ולא נדון בהן במסגרת זו).
בקיצור: התמיהות גדולות. מה אנחנו אומרים ועושים כאן?

¹ ראה רמ"א (או"ח, תכו ס"ב) שהביא כמה מהנהגים, ומסיים: "עושין שמחות וריקודים, דוגמת שמחת נישואין".

קבלת פני שכינה

ראשית, עלינו להדגיש שאין מתפללים כאן ללבנה. לא היינו רואים צורך לומר זאת, לולא הדגישו הפוסקים את הענין. אפילו חלק ממנהגינו באים להפריך אפשרות זו. נזכיר שלש דוגמאות:

(א) הפוסקים מעירים (מ"א תכו סק"ח בשם השל"ה, הגר"א ועוד), כי אף על פי שיש להסתכל בלבנה לפני שמברכים עליה, אין להסתכל בה שוב עד סוף הנוסח, כדי לא להיראות כמברכים ללבנה. (עיין מ"ב תכו סקי"ג).

(ב) "וכתבו האחרונים (מ"א, וא"ר בשם השל"ה), דיזהר מאוד שלא יכרע ברכיו לרקוד, דלא יהא נראה ככורע ללבנה, אלא יסמוך על אצבעות רגליו וירקוד" (מ"ב שם סקי"ד).

(ג) "ושמעתי מאחד דברי טעם, במה שנהגו בכמה מקומות (לומר) אחר קידוש לבנה 'עלינו לשבח', היינו, שלא יטעו ח"ו במה שאנו יוצאין נגד הלבנה, ושמחין נגדה, שיש חשש רעיון שאנו נותנין כבוד ללבנה. לכך אנו אומרי' 'עלינו לשבח'" (ביאור הלכה, שם, ד"ה: ומברך מעומד).

"א"ר אחא בר חנינא א"ר אסי א"ר יוחנן: כל המברך על החודש בזמנו, כאילו מקבל פני שכינה; כתיב הכא (שמות יב): 'החודש הזה לכם', וכתב התם (שמות טו): 'זה אלי ואנוהו'" (סנהדרין מב,א). דוגמה למאמר זה (משמעות "זה"). מצינו בגמרא (בבא בתרא טז,ב) האומרת, שעשיו עבר חמש עבירות ביום שמת אברהם, ואחת מהן - כפירה בעיקר. לומדים זאת ממה שאמר עשיו: "למה זה לי בכורה" - הרי שכפירה ב'זה' - היא כפירה בעיקר, והודאה ב'זה' - הקבלת פני השכינה. איך מבינים שברכת הלבנה היא כקבלת פני השכינה?

ברכת הלבנה כוללת בתוכה שני מרכיבים; חידוש הירח משמש הן כאמצעי להכרת הבורא הן סימן לגאולה.

הקב"ה מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, ואין כמו הלבנה ללמד מסר זה. הלבנה משנה את צורתה ואת מקומה בשמים יום יום. שאר מערכות השמים הן, פחות או יותר, סטטיות וקבועות לעינינו, אבל חידוש הלבנה מראה לנו מדי יום ש"יש בעל לבירה". כך, כל חודש, בני ישראל יוצאים ולומדים את המסר הזה, ומקבלין פני השכינה.

וכשישראל יוצאים לברך להקב"ה על הלבנה שנתחדשה במאמרו כי "ללבנה אמר שתתחדש", הרי הם מעידים על עצמם, ועל כל העולם, שכל מערכות הטבע, ובכללם - כל מעשי האדם, הכל מהשי"ת, ואין עוד מלבדו, ובזה זוכים שתשרה שכינה בכל מעשי ידיהם.

כל נוסח ברכת הלבנה מתייחס לשני המרכיבים הללו. חידוש הירח, כשלעצמו - כגורם להכרת הבורא, וכסמל - בהשלכה לגאולת ישראל. בחידוש הירח, מתגלה אלינו הקב"ה הן כבורא והן כמנהיג ומשגיח בעולם. שני עניינים אלו, חידוש הירח והגאולה, קשורים זה בזה עוד מיציאת מצרים.

הקב"ה ציוה את מצות קידוש הלבנה, לפני שהיתה לנו כל אפשרות לקיימה - לפני שישבה הסנהדרין בלשכת הגזית, לפני בניין בית המקדש, לפני כיבוש ירושלים, לפני שהגענו לארץ ישראל, לפני שיצאנו ממצרים! עוד בהיותנו בגלות החשוכה, נאמרה המצוה הראשונה לכלל ישראל - "החודש הזה לכם ראש חדשים". אף נראה שעל כלל ישראל להבין את סוד חידוש הירח, עוד לפני שמורשים הם לצאת לגאולה. המסתכל בשמים בלילות החשוכים של סוף החודש, נדמה לו כאילו אין ירח. הירח מכוסה לגמרי. הכל חשוך. יש כמה ימים שבהם האדם עלול לחשוב שהירח לא יצא שוב להאיר לנו. ופתאום, בליל המולד, מבצבץ ויוצא זיק של אור, זיק של תקוה. הירח שב להאיר את אורו בלילה החשוך. בזמן הגלות הארוכה - זמן של חשיכה בעולם - האדם עלול לחשוב שאין ישראל עתידין להיגאל, "אין משיח לישראל". הרי עברו עלינו כל השנים הללו, ועדיין הוא לא בא. האדם עלול להתיאש מן הפורענות, ולאבד את תקוותו - לאדם הזה נברא הירח. כמו שהירח יוצא גם אחרי שהתיאשנו ממנו, כך על האדם לדעת, שיש משיח לישראל - הגאולה בא תבוא.

קשר זה, שבין חוקי מערכות השמים ובין ביאת המשיח וגאולת ישראל, מופיע בנביא (ירמיהו לג, יד-כו, עיין שם):

"ויהי דבר ה' אל ירמיהו לאמר: כה אמר ה' אם תפרו את בריתי היום ואת בריתי הלילה ולבלתי היות יומם ולילה בעתם. גם בריתי תופר את דוד עבדי מהיות לו בן מולך על כסאו, ואת הלויים הכהנים משרתי. אשר לא יספר צבא השמים ולא ימד חול הים, כן ארבה את זרע דוד עבדי ואת הלויים משרתי אותי. - - - כה אמר ה' אם לא בריתי יומם ולילה, חוקות שמים וארץ לא שמתי. גם זרע יעקוב ודוד עבדי אמאס מקחת מזרעו מושלים אל זרע אברהם ישחק ויעקב כי אשיב את שבותם וריחמתיים".

"שמח תשמח רעים האהובים"

ביטוי לגודל הזכות שנפלה לידינו בקבלת פני השכינה יש בכמה מנהגים של ברכת הלבנה, שמדגישים את כבוד ושמחת המאורע:
(א) נוהגים לברך את הלבנה ברוב עם, ויש מקפידים אפילו על מנין.²
(ב) אין מקדשין הלבנה תחת הגג.³

² אמנם, ראוי להיזהר שלא תצא מחומרה זו תקלה - "ודע, דמדינא מותר לקדש אפילו ביחידי, וכ"ש דלא בעי עשרה, אלא דלכתחילה מצוה לעשותה ברוב עם, כי ברב עם הדרת מלך. ולהכי, אם יודע, שיזדמן לו לברך בעשרה לאחר איזה ימים, עד ליל עשירי, צריך להמתין, ויותר לא. ולפי מה שהוכיח הח"א, דבשלשה נמי נקרא ברוב עם, אין צריך בשביל עשרה להמתין עד ליל י', ובפרט בחורף בימי העננים" (ביאור הלכה, שם, ס"ב, ד"ה: אלא).

³ (רמ"א, שם, ס"ד), "והטעם דקידוש לבנה הוא כקבלת פני השכינה, ואין זה דרך כבוד, שיהא עומד תחת הגג, לפיכך יוצאין מתחת הגג לרחוב, כדרך שיוצאין לקראת מלכים" (מ"ב, שם, סקכ"א).

ג) קידוש לבנה במוצאי שבת.⁴

אנו מדגישים לא רק את שמחתנו אלא גם את שמחת המאורות עצמם: "ששים ושמחים לעשות רצון קונם, שלא ישנו את תפקידם". שמחת המאורות - באמת דבר גדול היא. העובד במפעל עבודה שגרתית, יום יום, קץ בעבודתו אחרי זמן קצר. הפועל הזה מחפש גיוון ושינוי. אבל המאורות, אף על פי שהם תמיד עושים עבודה אחת, אינם מואסים בה, אלא ששים ושמחים לעשות רצון קונם, וכל יום הרי הוא כחדש בעיניהם. כמובן, יש כאן מסר גדול לאדם. הרבה ממעשי המצוה שלנו הם חזרה על אותן פעולות, יום יום (ולמרות שיש לנו לחפש בהן את החידוש, בכוונות ומחשבות, מבחינת העשייה הן חוזרות על עצמן). אבל עלינו ללמוד מהמאורות: כמו שהם אינם מואסים בתפקידם, אלא שמחים בו, כי יודעים שהם עושים רצון קונם, כן עלינו לשמוח במעשים שלנו.

בברכה אנו מכריזים את ענין גאולת ישראל שדומים לירח, "עטרת תפארת לעמוסי בטן, שהם עתידים להתחדש כמותה, ולפאר ליוצרים על שם כבוד מלכותו". כביטוי לשמחה הגדולה הזו על קבלת פני השכינה ועל בשורת הגאולה אנו רוקדים, כמו בשמחת חתונה. שרים ואומרים: "ברוך יוצרך ברוך עושך ברוך קונך ברוך בוראך" - ר"ת יעקב, והוא על פי המדרש (ב"ר פ"ו): "דרך ארץ שיהא הגדול (עשיו) מונה לגדול (לחמה), והקטן (יעקב), מונה לקטן (ללבנה). ועוד, שיעקב נקרא קטן, שאמר 'קטונתי מכל החסדים ומכל האמת'". אנו מדברים כאילו אל הלבנה, מברכים את ה' על חידושה, וגם מרמזים על הדומים לה - עם צאצאי יעקב. גם יעקב עתיד להתחדש כמותה.

"כשם שאני רוקד כנגדך ואיני יכול ליגוע בך" וכו' - הריקוד.

"מרימר ומר זוטרא מכתפי (אהדדי) ומברכי" (סנהדרין מב,א). פירש הב"ח (טור, סימן תכו): "שלא היה עומד כל אחד בפני עצמו ומברך, אלא נתחברו יחד כתפיהן להדדי, ומברכין יחד, שזהו דרך חשיבות, להקביל פני השכינה.⁵

⁴ הוא על פי הכתוב במסכת סופרים (ריש פרק כ'): "אין מברכין על הירח אלא במוצאי שבת, כשהוא מבושם". יש אומרים שאין הביטוי 'כשהוא מבושם' מוסב על האדם, כלומר בבגדים נאים, אלא על הירח, כלומר, שאין לברך על הלבנה אלא כשהיא מתוקה (מבושם מלשון מתוק) ונהנין מאורה, לאחר ג' ימים מראשית החודש (תר"י ברכות דף כא, ע"א בדפי הר"ף, והובא בב"י תכו).
ובעל "תורה תמימה" כותב בספרו "ברוך שאמר", (עמ' רצב), שיש טעות סופר במס' סופרים, וצריך לומר "לאחר שבעה", (וכשיטה המובאת בב"י ובש"ע, שאין לברך על הלבנה אלא לאחר שבעה), והיה כתוב "לאחר שב", והמעתיקים טעו, ושינו אותה ל"לאחר שבת".

⁵ ובהמשך דבריו כתב: "ולכן כתבו האחרונים, דאין מקדשין הלבנה תחת הגג, דאין זה דרך כבוד, אלא יוצאין מתחת הגג לתוך הרחוב, כדרך שיוצאין לקבל פני המלך, שיוצאין לקראתו". בפירוש גמרא זו נאמרו כמה דיעות:

המאירי כותב: "הזכירו בכאן על מקצת חכמים שהיו קופצין ומברכין. וכן נהגו רבים עכשיו לעשות ג' קפיצות, דרך שמחה וחיבת המצוה". ונראה שכך הבין רבנו בחיי המובא ברמ"א (תכו, ס"ב): "שעושין שמחות ורקודין דוגמת שמחת נשואין".

ב"יד רמה" פרש, "מרימר ומר זוטרא זקנים היו וכבדים, ולא היו יכולים לעמוד, והיו עבדיהם מוליכים אותם על כתפיהם, ומברכין מעומד".

מרגליות הים כתב בשם מנורת המאור, שהיו נסמכין ידו של זה על כתיפו של זה, וידו של זה על כתיפו של זה, דרך כבוד.

וזה לשון הרמ"א (סימן תכו): "ונוהגין לומר 'דוד מלך ישראל חי וקיים', (מפני) שמלכותו נמשלה ללבנה, ועתידה להתחדש כמותה, וכנסת ישראל תחזור להתדבק בבעלה, שהוא הקב"ה, דוגמת הלבנה המתחדשת עם החמה, שנאמר 'שמש ומגן ה'". ולכן עושין שמחות ורקודים בקידוש החודש, דוגמת שמחת נישואין".

אמנם, בזמן קידוש לבנה איננו רק אורחים בשמחת חתונה, אנו משתתפים בחתונה שלנו עם הקב"ה. בכל חודש אנו מלאי שמחה על חלקנו ועל המסר שהגיענו, שהגאולה העתידה בוא תבוא במהרה בימינו. גם כשנדמה לנו, שהתרחקנו כל כך מאהובנו, שלא נוכל אף פעם למצוא את הדרך חזרה, הקב"ה חוזר ומכריז (איכה ד, כב): "תם עונך בת ציון לא יוסיף להגלותך". הגלות הולכת ומסתיימת.

בכל חודש אנו רוקדים ושמחים בחתונה שלנו - ככל הנכנסת לחופה. ובדומה למהלך של אשה המיטהרת מנידתה, אחרי ימי ההרחקה והעדר החיבה, בכל חודש מראים לנו אות אהבה וסמל של תקווה; וככלה חדשה ששמחה להיכנס לחופתה - אנו רוקדים ושמחים בגורלנו ובאהובנו.⁶

ומכיון שאנו משתתפים בחתונה, מקפידים אנו על כמה מסמני חתונה, הלוא הם המנהגים שהזכרנו לעיל: ברוב עם; תחת כיפת השמים (ולא תחת הגג, כאמור לעיל. וכן בנישואין עיין רמ"א אה"ע סי' סא, ס"א); (במוצאי שבת, כלומר) בבגדים נאים ובני אדם מטופחים ומבושמים.

בזמן ברכת הלבנה אנו מקבלים את פני השכינה - מקבלים את פני החתן. חידוש הירח כאמצעי להכרת הבורא מסמל לנו את תקופת האירוסין-קידושין, תקופה שהכלה מכירה את החתן אבל עדיין לא מתייחדת אתו. והגאולה שאנו מצפים לה - היא הנישואין, שבו הכלה נכנסת לביתו של החתן - "הביאני המלך חדריו".

הכרת הבורא תלויה בנו; בקידושין הכלה נוטלת חלק גדול במהלך הטכס, הכל בדעת ובהכרה: אין האשה מתקדשת אלא מדעתה. ואכן כתוב בתחילת מסכת קידושין: "האשה נקנית", ולא "האיש קונה", ללמד אותנו שאין האשה מתקדשת בעל כרחיה (גמרא דף ב, ב). לעומת זאת, הנישואין תלויים בבעל, והוא המכניס את אשתו אל החופה ואל ביתו. לכן, בזמן ברכת הלבנה אנו מראים שאנו מוכנים: אנו מכירים את החתן, הזמנו את תזמורת, הפרחים מסודרים, והשולחנות ערוכים, כבר התחלנו לרקוד - אנו אף יוצאים החוצה לקראת החתן ומחכים להקב"ה, וכאלו מכריזים (רות ג, ט): "אנכי... אמתך, ופרשת כנפיך על אמתך כי גואל אתה".

⁶ "תניא, היה ר' מאיר אומר: מפני מה אמרה תורה נדה לשבעה? מפני שרגיל בה וקץ בה, אמרה תורה: תהא טמאה שבעה ימים כדי שתהא חביבה על בעלה כשעת כניסתה לחופה" (נדה לא, ב).
ועיין דרכי משה, סימן תיז, אות א, שכתב בשם אור זרוע, טעם למה ראש חודש הוא יום טוב של נשים: "לפי שבכל חודש וחודש האשה מתחדשת וטובלת וחוזרת לבעלה, והיא חביבה עליו כיום החופה, כשם שהלבנה מתחדשת כך בכל חודש והם מתאווים לראותה, כך האשה מתחדשת כל חודש לבעלה, ומתאוה עליה, וחביבה עליו כאלו היתה חדשה, ולכן הוא ראש חודש יום טוב של נשים".

ניצנים של גאולה

בזמן הגלות סבלנו מאד מאויבינו, עובדי-כוכבים רשעים. בעיצומה של החתונה, בזמן הריקוד, אנו מצביעים על הסמל שלנו ומצהירים: "כשם שאני רוקד כנגדך, ואיני יכול לנגוע בך - כך לא יוכלו כל אויבי לנגוע בי לרעה". על אויבינו, עובדי הכוכבים, אנו אומרים פסוקים, שנאמרו על ידי בני ישראל בשירת הים אחרי גאולה אחרת, גאולת מצרים: "תפול עליהם אימתה ופחד בגדול זרועך ידמו כאבן". אומרים את הפסוק כסדרו ולמפרע - מפני שפסוק זה נקרא ומתפרש פנים ואחור. יש, שתחילה הקב"ה מראה כח זרועו לבריותיו, ומכך - זרוע רשעים נשברת; ויש, שתחילה נשברת זרועם של רשעים, ובזה, נגלית זרוע עוזו של הקב"ה. כאן הכרותנו בה' יתברך כמשגיח, שמציל אותנו מכל צרה, וכגואל, ש'מביאנו אל חדריו', מצטלבות, ולכן הזמן המתאים להכרזה זו הוא דוקא באמצע ריקודי השמחה של החתונה:

"והיו למשיסה שאסיך ורחקו כל מבלעיק;
ישיש עליך אלקיך כמשוש חתן על כלה".

כנגד חידוש הירח אנו אומרים: "דוד מלך ישראל חי וקיים", על פי המובא בגמ' (ר"ה כה, א), "אמר ליה רבי (יהודה הנשיא) לר' חייא: זיל (לך) לעין טב (בגליל בין הר תבור לבית שאן), וקדשיה לירחא, ושלח לי סימנא, 'דוד מלך ישראל חי וקיים'", והם חרפו נפשם על זה, מפני גזירת המלכות.⁷ ועוד, לפי ריה"ל (הכוזרי, מאמר ב' ס"ד; מאמר ד' כ"ט), חשבון תקופת הלבנה היה מקובל לנשיאים, שהיו מוסמכים לקדש החודש, והם היו ממלכות בית דוד. כהכרזה על הגאולה ועל ביאת המשיח אנו אומרים: "דוד מלך ישראל חי וקיים" - שהוא בגימטריא: ראש חודש (819) (ללא הו"ו של "וקיים"). רעיון זה מתבאר כמין חומר על פי הפסוקים בירמיהו, שהבאנו לעיל. טעם נוסף, כנגד הגאולה: "וישב שלמה על כסא ה' למלך תחת דוד אביו ויצלח וישמעו אליו כל ישראל" (דבה"י א כט, כג). רש"י, שם, מביא בשם המדרש: "כסאו היה מלא כמו הלבנה בט"ו בחודש". כוונתו מתבארת במדרש:

"החודש הזה לכם, א"ר ברכיה: 'כירח יכון עולם' - כהדין סיהרא, אם זכיתם - אתם מונים למליאתו, ואם לאו - אתם מונים לפגמו. אם זכיתם, הרי אתם מונים למליאתו - אברהם, יצחק, יעקב, פרץ, חצרון, רם, עמינדב, נחשון, שלמון, בועז, עובד, ישי, דוד, שלמה, 'וישב שלמה על כסא ה' למלך' - הא סיהרא במילואה; לא זכיתם, הרי אתם מונים לפגמו - רחבעם, אבים, אסא, יהושפט, יהורם, אחזיה, יואש, אמציה, עוזיה, יותם, אחז, חזקיה, מנשה, אמון, יאשיהו, צדקיהו - 'ואת עיני צדקיהו עור' (ירמיה לט, ז) - הא סיהרא על פיגמה" (פסיקתא רבתי פיסקא ט"ו).

⁷ לפי הפירוש השני ברש"י שם.

מזמן האבות ועד היום הקב"ה "עוסק ובורא אורו של מלך המשיח" (בר"ר פ"ה). אמנם, תקופה ממושכת זו נוכל לספור ולמנות בזמנים הטובים שלה - שלבי העליה, ובזמנים הקשים שלה - שלבי הירידה. וכן הלבנה, יש ימים בחודש שהיא גדילה לעינינו - מליאתה, ויש ימים בחודש שהיא נראית כמצטמקת - פגימתה. אומר לנו הקב"ה: אם זכיתם, תעברו את הימים הללו בצורה של עליה, בדרך של גדולה; אולם, אם, חלילה, לא נזכה, נצטרך לעבור את הימים הללו בדרך הקשה ומליאת הסבל.

אולם, לעתיד לבוא, נלך באור ה' הנצחי, ולא נצטרך למנות את ימינו לפי העליות והירידות כלל, וכדברי הנביא (ישעיה ס, פסוקים א, יט-כ): "קומי אורי כי בא אורך וכבוד ה' עליך זרח. ...לא יהיה לך עוד השמש לאור יומם, ולנגה הירח לא יאיר לך, והיה לך ה' לאור עולם ואלקיך לתפארתך. לא יבוא עוד שמשך וירחך לא יאסף כי ה' יהיה לך לאור עולם ושלמו ימי אבלך".

"שלום עליכם" - אנו אומרים שלוש פעמים על הגאולה - "שאין הקב"ה מבשר את ישראל, שיהיו נגאלים, אלא בשלום, שנאמר (ישעיה נב): 'משמיע שלום... מבשר ישועה'" (ויק"ר ה). ולעולם-הבא - מלכות בית דוד נקראת שלום, שנאמר (ישעיה ח): "למרבה המשרה ולשלום אין קץ". לפיכך, מברכין איש את רעהו בשלום, בשעה שמתפללין על חידוש מלכות בית דוד.

ויש אומרים כי אחרי שאמרנו "תפול עליהם אימתה ופחד", ובקשנו על מפלת אויבינו, בעקבותיה נזכה לביאת המשיח מזרע דוד המלך, שהוא "חי וקיים", מברך איש את רעהו "שלום עליך", כלומר, שתזכה לזמנים ההם בשלום ובשלחה, ותנצל מחבלי משיח, ותראה זרע דוד מלך ישראל במו עיניך.

ולעומת חידוש הירח, הטעם הוא, כמו שנאמר בשם האריז"ל, שהקטרוג הראשון היה מהלבנה, שאמרה, "אי אפשר לשני מלכים שישמשו בכתר אחד", על כן מאחלים "שלום עליכם", שלא יהיה קטרוג בינינו.

"סימן טוב ומזל טוב יהא לנו ולכל ישראל, אמך".

הירח הוא סימן טוב בשבילנו, וכאחד המזלות, יהיה לנו למזל טוב. כמה מנהגים ופסוקים אמרנו כאן כ'סימנא מילתא', אומרים דברים על החידוש ועל הגאולה בתקווה ותפילה, שהדבר יתקיים בנו במהרה.

ובחתונה הזו, שבינינו לבין הקב"ה נשמח כולנו, נרקוד, נכריז ונשיר: "סימן טוב ומזל טוב יהא לנו ולכל ישראל, אמך".